

VERSLAG UITZENDING NAAR DENTAL CLINIC BAWKU 2016

ALEX VAN DER HORST

Reis en verblijf

Dit was de derde keer dat ik met FOB naar Bawku ging. De voorbereidingen en de reis zijn prima verlopen. Omdat ik in Accra bij familie kon overnachten heb ik van de hotel-perikelen aldaar alleen de verhalen meegekregen.

Ahmed toonde zich weer een ervaren chauffeur in de nieuwe dienst-pickup.

De ontvangst in het questhouse was hartverwarmend. Aan alles was gedacht en de contactpersoon John Azare kwam ons persoonlijk begroeten.

Gastvrouw Mary en kok Vaida vormden een hartelijk verzorgingsteam.

Bijzonder deze keer was dat mijn vrouw Rieky van Elk in staat was mee te gaan.

De Nederlandse groep stond garant voor een goede sfeer, veel humor en betrokkenheid.

De missie

De start van deze uitzending werd door twee zaken sterk bepaald.

1. John Azare bleek niet op de hoogte te zijn van mijn komst of beter gezegd: hij wist dat ik zou komen, maar had niet begrepen dat ik als tandarts kwam. Hoewel de mensen op de dental clinic het wel wisten en in de voorafgaande mail-wisseling ook voor John aantoonbaar kon worden gemaakt dat dit bekend had kunnen zijn, heeft hij dit niet begrepen. Dit werkte helaas bevreemdend en gênant. Het gevolg was dat er geen publieke aankondiging was gedaan en de dental clinic matig werd bezocht.

2. De dental workers Iddi Yakubu en Evelyn Ayariga waren niet aanwezig.

Evelyn bleek voor langere tijd te zijn ingezet bij een outclinic en Iddi, waarvan bekend was dat hij al langdurig op de OPD werkte, bleek als verpleegkundige in het ziekenhuis in Garu te zijn geplaatst.

Gevolg hiervan was dat er geen training kon worden gegeven op ART (eenvoudig restauratief handelen) en eenvoudige wortelkanaalbehandelingen. Dit leek de missie te stagneren.

Hierover is direct eerlijk en open gesproken met John. Hij zag deze zaken overduidelijk in, heeft zich geëxcuseerd en beloofde e.e.a. recht te zetten.

De dental clinic

Er zat niet anders op dan te zoeken naar andere haalbare doelstellingen. Hoewel dat jammer is, blijkt het in Bawku toch niet moeilijk een weg daarin te vinden.

Op de dental trof ik vier mensen: Azara, als vanouds de senior, doet weinig tandheelkundige verrichtingen, maar "moedert het gezin" en is binnen twee jaar gepensioneerd. Rose, voormalig assistente in Bolga, is degene met de meeste kennis, inzicht en praktische vaardigheid. Zij gaat over een half jaar met pensioen. Ben, een nurse-rotational, deed alle omloop werkzaamheden. Douglas, stagiair vanuit de Kintampo Rural Health opleiding voor dental assistant, is zeer veelbelovend, ambitieus, vol humor en met een verrassend hoog kennis- en vaardigheidsniveau. Hij verlaat over enkele weken Bawku weer.

Aangezien de micromotor voor roterend instrumentarium na enkele dagen niet meer goed functioneerde en ter reparatie bij de technische dienst is gebracht konden geen restauraties of wortelkanaalbehandelingen worden gedaan.

Long-term-education is in deze setting niet zinvol. Ik heb zo veel mogelijk kennis, inzichten en praktische vaardigheden die al bekend waren opnieuw uitgelegd en geoefend, uiteraard mede aan de hand van concrete patiënt-behandelingen: diagnoses, extractie's, injecties voor lokaal anaesthesie, tandsteen verwijderen, hygiëne-routing en ergonomie.

Er is behoefte aan goede afdruklepels en alginaat. Deze zijn achteraf met de volgende uitgezonden ploeg meegegeven.

Samen met Rose en Douglas zijn enkele kaakfracturen gespalkt, een jonge vrouw met kaakluxatie is gezien en verder beleid bepaald aan de hand van e-mail tips van Frits Perdijk, kaakchirurg in Nederland en Herma van Vliet. Een man met vergevorderd kaakabces is opgenomen op de male-surgical ward met intraveneuze antibiotica. Na enkele dagen is hij behandeld door een verstandskies te verwijderen.

Dirk Jan Pot stuurde enkele kinderen in met vragen op diagnostisch gebied.

Er zijn in twee weken in totaal zo'n 80 patiënten gezien en behandeld.

De voorraadkast is compleet opnieuw ingericht, waarbij veel nadruk is gelegd op begrip rond het ordenen van materialen en instrumenten.

Pascal van de technische dienst heeft zich weer vol ingezet voor reparatie van de airco, de verlichting, diverse elektra en het aanbrengen van verstevigingsranden voor de werkbladen.

Enkele bijzondere onderwijsmomenten

- er kwam een vraag om een lezing te houden voor de medische staf samen met Dirk Jan. Het onderwerp dat ik koos was kaakontstekingen, etiologie, verloop en behandeling met daarbij het restrictieve beleid t.a.v. antibiotica. Dankzij de door Rieky gemaakte powerpoint is dit een mooi verhaal geworden dat met belangstelling werd ontvangen.

- op maandag in de tweede week kwam via een brief het verzoek om op het Teachers College in Pusiga (30km verderop) een lezing/workshop te houden over "oral hygiëne". Hiervoor ontstond veel enthousiasme bij het hele team en op donderdag zijn we daar met 7 personen opgepropt in de pick-up van Ahmed heengegaan. Eerst was er een gesprek met het docententeam en een rondje gebitscontrole, daarna hebben we in de aula voor ruim 300 leerlingen een lezing gehouden compleet met geluidsinstallatie, powerpoint en een eindeloze introductie door de schoolleiding. Douglas deed het praktische deel over de poetsinstructie met een onnavolgbaar komische performance.

The "Brushsong" deed ook wonderen en klonk nog lang na.

Het is geweldig om de promotie van mondhygiëne voor dit forum van aanstormende leerkrachten te kunnen neerzetten.

-een bezoekje aan een klas met 75 jonge leerlingen op de Presby Primary School mocht niet ontbreken. Ook hier weer veel plezier met Douglas en de brushsong.

Personele perikelen

De dental clinic loopt matig. Er zijn weinig patiënten, ook door het jaar heen. Het ziekenhuis zet daarom Iddi en Evelyn, die ervaren en gediplomeerde verpleegkundigen zijn, in op de OPD. Dat is begrijpelijk, maar er is veel onduidelijkheid over het karakter van die inzet: is het tijdelijk of blijvend, zeker gezien de leeftijd van Azara en Rose. Iddi is er om diverse redenen heel onzeker over.

Een reden dat weinig mensen de clinic bezoeken is dat het aanbod van behandelingen zeer beperkt blijft. Azara en Rose meldden over met name jongere mensen, dat extractie van een tand niet wordt geaccepteerd. Men wil behoud er van, maar daar is de clinic met het huidige personeel niet voor

toegerust. Deze mensen blijven weg.

Douglas heeft ambitie die zorg wel te bieden door in Zebilla na zijn studie zelfstandig te starten met een dental clinic.

De afdeling tandheelkunde van FOB ziet het tot haar taak de clinic in Bawku verder te ontwikkelen in de richting van eenvoudige gebitssparende handelingen, zoals ART, endodontics en partiële prothetiek.

Ik heb tijd en gelegenheid genomen om met diverse mensen hierover te praten: onze contactpersoon, de matron en de algemeen directeur.

Zij hebben mij er alle van overtuigd dat Iddi en Evelyn weer zullen worden ingezet.

Ik heb van mijn kant er krachtig voor gepleit dat daarmee niet gewacht moet worden tot er meer patiënten komen en getracht hen ervan te overtuigen dat er meer patiënten zullen komen als het aanbod verbetert. Ik heb ook aangegeven dat onze inzet en komst daar in de toekomst mee samenhangt.

Garu

Onze inspanningen in het verleden om in Garu een dependance te starten lijken vergeefs. Winpini is zeer teleurgesteld dat dit niet tot stand is gekomen. Hij zal niet meer beschikbaar zijn hiervoor. Tot mijn verrassing en verbazing vernam ik dat in Garu gebouwd wordt, dat dit i.v.m. ontbrekende financiën stagneert, maar dat het de bedoeling is dat daar t.z.t. een dental clinic komt. Dit werd bevestigd door de PHS (presbyterian health service). Er zou zelfs een Nederlandse sponsor zijn. Het is me niet gelukt daarmee in contact te komen. Onze rol in deze blijft daarmee onduidelijk.

Food for Live

Naast de dentale missie hebben we ons ook beziggehouden met een project om ondervoeding bij kinderen in het ziekenhuis tegen te gaan, "Food For Live" genoemd. De stichting Vrienden van Bawku zal intermediair zijn tussen het ziekenhuis en geldgevers via de vastenactie in een kloosterparochie in Huissen. Het project zelf, de beschrijving er van en de praktische opzet zijn met diverse mensen besproken. We hebben beeldmateriaal gemaakt en interviews gedaan om de PR in Nederland te steunen.

Tot slot

Zeer prettig was het contact met de voormalige contactpersoon Isaac Baba, die ons enkele malen spontaan bezocht en een verhelderend mini-college gaf over de verhouding tussen moderne en traditionele geneeswijzen in Ghana.

Ondanks de startproblemen was het een bijzondere tijd. De visie dat door een jaarlijkse korte uitzending de dental het hele jaar kan opereren blijft staan, hoewel verdere ontwikkeling noodzakelijk zal zijn. Benodigd daarvoor zijn:

- een nieuwe of gereviseerde micromotor
- een stabiele personele situatie

Aanbeveling:

- stoppen met energie en tijd steken in Garu totdat er een vraag vanuit PHS komt
- overwegen om Douglas in Zebilla te ondersteunen (ondanks dat dit niet onder PHS valt)